DE BONGARD

TIJDSCHRIFT VAN HEEMKUNDEVERENIGING
DE BONGARD
SIMPELVELD - BOCHOLTZ

JAARGANG 6 **NUMMER 4** **DECEMBER 1994**

Medewerkers:

M.L. Crombach-Jacobs
M.G.H. Vliex-Hensgens
H. Crombach
J.P. Janssen
P.H.J. Janssen
W.J. Meijers
W.A.A.F. Strolenberg

Correspondentie-adres:

Mevr. M. Vliex-Hensgens
Stationstraat 3d
6369 VG Simpelveld.
tel. 045 - 441074

INHOUD

De watervoorziening van Simpelveld
in de loop der eeuwen.

D'r Krismaan.

A gen zieëve ling.

Zoekplaatje.

Reacties van lezers.

Inhoudsopgave van de jaargangen 1 t/m 6.

De auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikel.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook **zonder voorafgaande schriftelijke toestemming** van de redactie.
Dit tijdschrift verschijnt **vier maal per jaar** en is **gratis voor leden** van "De Bongard". Kosten lidmaatschap fl. 25,= per jaar.
Aanmeldingen: Secretariaat "De Bongard", Wilhelminastraat 29, 6351 GN Bocholtz. Tel. 045 - 441117.

De medewerkers van

"de BONGARD"

en het **Bestuur**

wensen u allen een

Zalig Kerstfeest

en een

Gelukkig Nieuwjaar

DE WATERVOORZIENING VAN SIMPELVELD IN DE LOOP DER EEUWEN.

In het periodiek van "de Bongard", 2e jaargang nr. 2 hebben we een overzicht gegeven van de eerste nutsvoorziening die ons dorp kreeg, namelijk de electriciteit en het licht. Deze kregen we reeds in 1910. De tweede nutsvoorziening - de aanleg van de waterleiding - werd pas in 1925 gerealiseerd.
Menigeen, vooral onder de jongeren, zal zich afgevraagd hebben hoe het leven dan vóór die tijd geweest is.

De Romeinen.
Het is een feit dat er nauwelijks een situatie denkbaar is die de mens moeilijker kan verdragen dan dorst. Daarom is dan ook de watervoorziening een van de moeilijkste problemen waarmede de mensheid zich al vanaf de oertijd heeft moeten bezighouden. Zonder water is geen leven denkbaar. In de woestijn is een liter water dikwijls meer waard dan een kilo goud. Nederzettingen werden daarom gesticht in de nabijheid van bronnen, beken, rivieren of meren.
Zo was ook de vestiging van de twee romeinse villa's in de Romeinse tijd aan de Stampstraat bepaald door de aanwezigheid van de langs deze straat stromende Eijserbeek en het bronwater dat aan de voet van de berghelling zijn oorsprong had.
Trouwens de Romeinen blonken als waterbouwkundigen geweldig uit.Als het water over verre afstanden vervoerd moest worden gebeurde dit met behulp van "aquaducten", kanalen waardoor water geleid kon worden. Vanaf de zeven bergen die Rome omgaven leidde men via deze aquaducten zoveel water naar Rome, dat iedere Romein per dag over meer dan vierduizend liter water kon beschikken. Ook in de Eifel hadden de Romeinen van deze aquaducten waarvan men nu nog op vele plaatsen de overblijfselen en ruines kan bewonderen.

Bronnen en putten in Simpelveld.
In Simpelveld hebben de bewoners de hele geschiedenis door hun dorst kunnen lessen, niet alleen met het water uit onze beek maar ook aan de vele bronnen en "kwellen" die zich hier bevonden.
Aan het eind van dit artikel volgt een lijst van de meeste bronnen en putten die in het begin van de eeuw in ons dorp aanwezig waren, onder andere het "Haambukkisch putske" in de nabijheid van onze tegenwoordige markt. Verder de put aan de Stampstraat die zich bevond tussen de apotheek en de Sparwinkel. Deze laatste komt nog ter sprake in het boek dat geschreven is naar aanleiding van de broedermoord in de "Bende" in 1862. Dit boek ligt ter inzage in de bibliotheek van de heemkundevereniging.
De bron aan de kapel van de Rode Put was in 1940 zelfs nog in gebruik. Alle bewoners van deze wijk moesten hier het water voor het huishouden komen halen. Niet ver daar vandaan, in de "Kiepkensbròch", was een heldere waterbron die gebruikt werd door de daar wonende families Kerff, Nix, Jaspers en anderen.
Aan het nieuwe kerkhof lag de bron van het "Ziefegetske". Het opborrelende water had hier zelfs een vijver gevormd.
De bron aan de Oude Molen functioneert heden ten dage nog.
Al deze bronnen, aan de voet van omliggende heuvelruggen ontsprongen, leverden helder water met een frisse smaak. Ze waren niet verontreinigd door milieu-invloeden. Meestal stroomde het water van de bron naar een kunstmatig aangelegd putje waaruit het gemakkelijk opgeschept kon worden. In sommige van deze putjes kwamen stekelbaarsjes voor die door de jeugd wel eens gevangen en in een glazen pot of teil bewaard werden.

Na een dag of twee waren ze dan gewoonlijk dood.
In het dal van ons dorp ligt het grondwaterpeil tamelijk hoog. Daardoor konden verschillende eigenaren zelf putten slaan waaruit het water met een emmer, bevestigd aan een touw dat over een katrol liep, werd opgehaald. In meerdere huizen bevond zich zo'n put in de kelder, zoals onder andere in mijn ouderlijke woning, het tegenwoordige hotel "Maxime" van Wersch.
Toen de pompen in zwang kwamen werd het water omhoog gepompt. In de hoger gelegen buurtschappen zoals de Huls, Molsberg, Hondsruk, Pöschkenshei, Soureth en Bosschenhuizen was het aanleggen van een put die "geslagen" moest worden een tamelijk moeizaam karwei. Dit was zeker voor de Huls het geval waar het water pas op een diepte van meer dan twintig meter bereikt kon worden. Deze putten zijn dan ook pas later, en met financiële hulp van de gemeente, aangelegd.

Regenwater.
Naast dit bron- en putwater werd ook regenwater in cisternen, regentonnen of bakken opgevangen om voor de was en andere reinigingsdoeleinden gebruikt te worden. In de weilanden werden poelen aangelegd waar het water in verzameld werd om het vee te drenken. In erg droge zomers moesten de boeren heel vaak water naar de wei brengen omdat de poelen uitgedroogd waren.
Midden in het dorp - het tegenwoordige Dr.Poelsplein - bevond zich een grote vijver (voor het hele dorp: "der Weijer") die gevoed werd door de Eyserbeek. Deze vijver deed dienst als regelaar voor de twee graanmolens: de "Oude Molen" en de "Bulkumsmolen". Door middel van sluizen, zogenaamde "erke", kon de waterstand die voor het in bedrijf stellen van de molens nodig was geregeld worden. De "Weijer" diende ook als waterreservoir voor de brandbestrijding. Hierover straks meer.

De waterput op de Huls rond de jaren dertig.

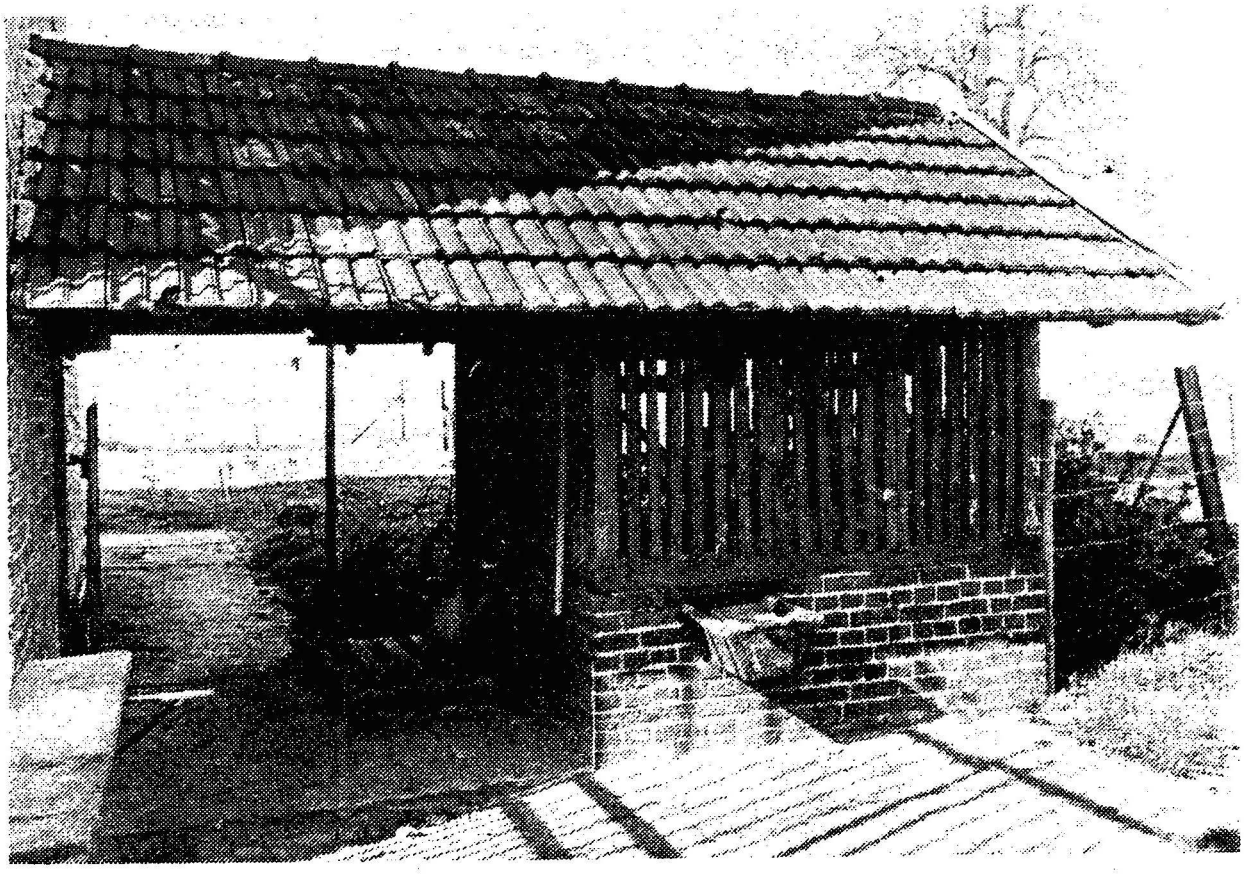

Neerlands hoogste put wordt gerestaureerd

SIMPELVELD – De hoogst gelegen put in Nederland, waar nog helder en fris drinkwater uit gehaald kan worden ligt nabij de hoeve Pöskensheide tussen Simpelveld en Imstenrade.

Opmetingen van de Dienst Grondwatervoorziening van TNO Delft hebben uitgewezen, dat deze put op 184 meter boven NAP ligt en 26 meter diep de bodem ingaat.

Aan de bovenkant heeft hij een diameter van 140 centimeter. Toch heeft eigenaar Jef Engelen deze put willen opruimen toen enige tijd geleden zijn afgelegen boerderij op het waterleidingnet werd aangesloten. De put werd daarna niet meer gebruikt en dreigde in verval te raken.

De gemeente Simpelveld verricht echter regelmatig peilingen in deze put en heeft er mede op aangedrongen de oude waterput te laten restaureren. Dat zal nu gaan gebeuren en daarmee blijft deze hoog gelegen waterput, die een eeuw geleden door putgraver Jongen uit Simpelveld werd geboord, behouden voor het nageslacht.

Bericht uit het "Limburgs Dagblad" van donderdag 17 april 1980.

In de winter diende tijdens de vriesperioden de vijver ook als ijsleverancier. De ijslaag werd dan gebroken en de ijsblokken werden in de koelkelders van de plaatselijke brouwerij opgestapeld. Het ijs werd bij het brouwproces gebruikt als koeling voor het bier.
Het waterverbruik was in die tijd niet hoog, men was er zuinig mee.

Gemeentenotulen.
In de notulen van de gemeente Simpelveld vond ik - met betrekking tot het onderwerp water, putten en waterleiding de volgende interessante gegevens.
In april 1865 vragen de inwoners van de Huls (160 personen) een subsidie van 200 gulden voor het maken van een gemeenteput omdat zij twintig minuten van de dichtstbijzijnde put "verweiderd" zijn. Dit verzoek wordt ingewilligd.
Op 30 nov. 1909: De pomp op de speelplaats van de Jongensschool aan de Irmstraat wordt hersteld, daar deze de buurtbewoners van water moet voorzien.
Op 10 mei 1910 dient de waterleidingscommissie van Zuid-oost Limburg een verzoekschrift in om een subsidie van vijfentwintig gulden. De raad weigert dit omdat volgens haar drinkwaterleiding van geen nut is, want er is genoeg drinkwater in de gemeente aanwezig.
In 1913: de brug over de Oude Beek in het dorp is door kwajongens afgebroken. De raad moet beslissen of ze gerepareerd moet worden, of dat er afvoerbuizen gelegd moeten worden. Dit laatste is gevaarlijk omdat de afvoerbuizen van de huizen lager liggen en de bewoners daardoor water in de kelders kunnen krijgen, met alle gevolgen van dien.
In datzelfde jaar 1913 is door wegverlegging het gevaar ontstaan dat de put in de Bulkumsbroek droog valt. In dat geval moeten de bewoners van deze buurt water halen in Vogelzang, maar daarvoor moeten ze toestemming hebben van de eigenaar van de hofstede, de heer Laloux. Dit is een groot-industrieel uit Luik. Hij bezit onder meer kasteel Goedenraad, het grote Eyserbos, de boerderij bij het kasteel, en verder Vogelzang, Bulkumsmolen, en de hof Bulkum. Later zullen deze goederen geveild en verkocht worden.
Op 12 september 1916 dienen de bewoners van het gehucht Hondsruk een aanvrage in voor een subsidie om een put aldaar te slaan. De gemeente wil 60% bijdragen en de bewoners (zes huisgezinnen) 40%. Naderhand geeft de gemeente zelfs 75%.
Het Heerschap van Imstenrade, adres onbekend, krijgt drinkwater van Hondsruk via buizen. Dit Heerschap was de heer Scheepens, reder in Antwerpen en eigenaar van kasteel Imstenrade. Men zat in 1916 midden in de Eerste Wereldoorlog.

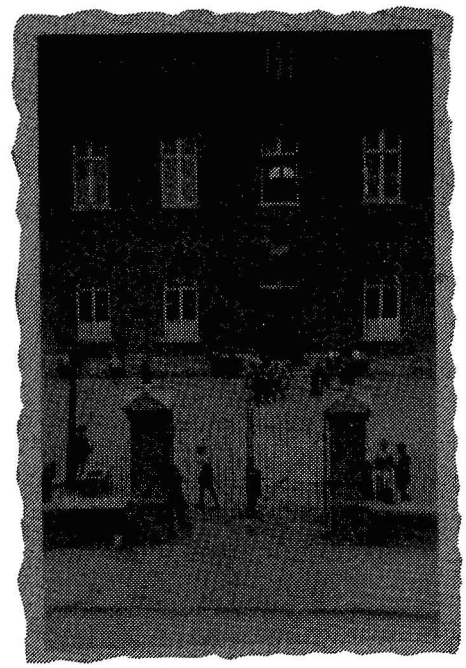

De speelplaats van de vroegere Jongensschool. Links naast de poort de waterpomp

Op 14 november 1918 vraagt het gehucht Molsberg om een gemeenteput. Dit wordt door de gemeenteraad geweigerd omdat genoeg particulieren een put hebben, waar de andere bewoners tegen een kleine vergoeding water kunnen krijgen. De gemeente hoeft niet voor drinkwater te zorgen. Daar moeten de inwoners zelf voor zorgen.

Op 22 mei 1919 verzoeken de bewoners van de Stampstraat om een verbetering van de drinkwaterput. Deze put, die de oudere inwoners van ons dorp zich nog goed kunnen herinneren, lag aan het einde van de tegenwoordige Dr.Ottenstraat, tussen de apotheek en de Sparwinkel van de familie Winthagen.
Op 31 juli 1920 wordt het verzoek van de Waterleidingmaatsschappij om in Simpelveld de waterleiding aan te leggen door de raad afgewezen met als reden dat er genoeg en goed drinkwater aanwezig is.
Op 6 juni 1921 is de raad op haar schreden teruggekeerd en wil wel een waterleiding laten aanleggen. Maar nu heeft de Maatschappij tijd genoeg. Pas op 14 december 1925 worden 38 brandkranen aangebracht met aansluiting op de waterleiding. In datzelfde jaar werd de gemeente Simpelveld aandeelhouder in de Waterleidingmaatschappij voor Zuid-Limburg.

Brandweer.
Het probleem watervoorziening is nauw verbonden met een andere zaak, namelijk de brandweer.

Op 6 april 1859 wordt een "Reglement ter voorkooming en blussching van brand" vastgesteld. In opdracht van de Commissaris des Konings wordt aan de Grachtstraat een politiehuisje gebouwd waar arrestanten kunnen worden opgesloten en waar tevens plaats is voor de Gemeente-brandspuit.
Dit gebeurde op 20 december 1862 (Notulen Gemeente Simpelveld).

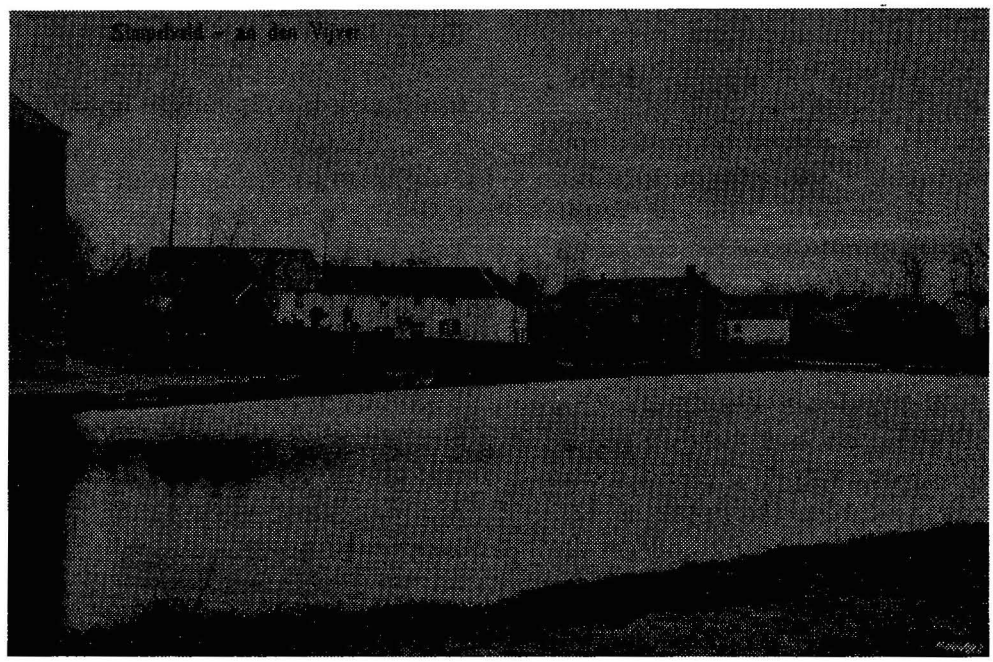

De "Stampwijer" rond 1910. *(foto: Archief "De Bongard)*

Op 10 april 1912 wordt de Vrijwillige Brandweer opgericht. Deze vraagt driehonderd gulden subsidie voor oprichtingskosten en een jaarlijkse subsidie voor het instandhouden van genoemde vereniging.
Deze subsidie wordt door de raad niet verleend omdat deze van oordeel was dat de verzekeringsmaatschappijen dat maar moesten doen. (Notulen Gemeenteraad 11 juni 1912.)
Water uit de beek of verschillende waterpoelen moesten het bluswater leveren, onder andere de Stampweijer, de Oude Molen-poel, de Bulkumsmolen-poel en op de Huls de Loevemich-poel. Deze poelen deden tevens dienst als drinkplaats voor het vee.

De vrijwillige brandweer telde inclusief het bestuur ongeveer vijftien leden. De heren Wiel Mayntz, Sjef Schrijen, Alouis Conraads en Huub van Wersch waren de oprichters.
De eerste commandant was Wiel Mayntz, die dat tientallen jaren bleef.
Het was een vereniging op basis van pure vrijwilligheid. De gemeente stelde allen de brandspuit ter beschikking. Al wat verder nodig was - zoals de uniformen bijvoorbeeld - moest de vereniging zelf financieren.
Men kwam aan het benodigde geld door het uitgeven van erelidskaarten en door het organiseren van brandweerfeesten. Ook schonk een verzekeringsmaatschappij soms vijftig of honderd gulden wanneer men bij een bepaalde brand veel had kunnen redden.
Men moet de brandweer uit die tijd dus praktisch zien als een vereniging in plaats van een verlengstuk van de gemeente, wat tegenwoordig grotendeels het geval is. De brandweer wordt nu helemaal door de gemeente gefinancierd, met een vaste vergoeding per uur voor de leden.

Brandblussen.
Het optreden bij brand ging ongeveer als volgt in zijn werk.
Men duwde de spuit met handkracht naar de plaats van de brand. Alleen wanneer het een uithoek van het dorp betrof leende men een paard. Behalve de brandweerlieden hielp iedereen die kon mee. Dat was hard nodig. Want bij de brandspuit hoorden zo'n vijftig tot honderd opvouwbare emmertjes, gemaakt van zeildoek. De beschikbare mensen vormden een menselijke ketting tussen de dichtstbijzijnde plaats waar water te halen was (speciale brandvijvers, waterputten en de Eyserbeek) en de brandspuit. Men gaf elkaar de met water gevulde emmertjes door tot de laatste man, die de brandspuit vulde. Door haast en nervositeit ging vaak een groot deel van het water verloren. Alle medewerkers waren na afloop dan ook meestal kletsnat. Zolang er maar genoeg water werd aangevoerd konden de spuitgasten blijven spuiten.
In 1925 kreeg men in Simpelveld waterleiding. Uit die tijd dateert de motorspuit die tot 1960 in gebruik is geweest.
In 1946 begon men van overheidswege voor het eerst te spreken over een vergoeding voor de leden voor hun activiteiten en over een verzekering van de risico's die men tijdens een brand liep.
Een grote reorganisatie van de vrijwillige brandweer vond plaats in de periode 1960-1961. De gemeente kocht toen de huidige brandweerauto, motorspuit, moderne hulpmiddelen en nieuwe brandweeruniformen. Ook werd toen bij verordening door de gemeente de vergoeding van de leden geregeld.

Calamiteiten.
Niet alleen doet de brandweer goed werk bij de in onze gemeente voorkomende branden, maar ook bij andere calamiteiten zoals bijvoorbeeld de watersnood bij de verstopping van de Eyserbeek op de markt, overstromingen bij het klooster van de Zusters en op Bulkum. Ook bij vele andere rampen heeft zij onmisbaar en voortreffelijk werk gedaan.

Faciliteiten.
Hierboven schreven we dat de brandweer bij de oprichting een brandspuit van de gemeente ter beschikking kreeg. Volgens de notulen van de raad gebeurde dit pas in 1913. Verder kreeg men ook de sleutel van het brandspuitenhuisje (sjpritzehuusge bij het Kemke aan de Grachtstraat). Ook kreeg men vijftig gulden subsidie om een brandladder en nieuwe brandslangen te kopen.
Het brandspuitenhuisje, dat in opdracht van de Commissaris des Konings aan de Grachtstraat gebouwd is, was aanvankelijk bedoeld als politiehuisje. Hier konden arrestanten opgesloten worden en eventueel was er ook ruimte voor de gemeentelijke brandspuit. Dit besluit werd volgens de

gemeentenotulen op 20 december 1862 genomen.
Waarschijnlijk heeft dit bouwen van het politiehuisje iets te maken met de "Moord in de Beemden". Voor nadere bijzonderheden hierover verwijs ik naar het boek "Broedermoord in de Beemden". Dit is aanwezig in de bibliotheek van "De Bongard".
Op 21 april 1922 besluit de gemeenteraad de vrijwillige brandweer een subsidie van vijftig gulden te geven onder voorwaarde dat men zes verplichte oefeningen met de brandweer uitvoert. De verdere kosten voor reparaties en lenen van het paard komen voor rekening van de gemeente.

De toekomst.
Wanneer heden ten dage door werkzaamheden aan de waterleiding of anderszins de watertoevoer enkele uren afgesloten moet worden raken de meeste bewoners in paniek en weten zich geen raad.
Dan begrijpt men pas de zegeningen en het gemak van de waterleiding.
Door de geweldige milieuvervuiling die we tegenwoordig hebben komt de garantie van goed water in gevaar. Veel futurologen zien dan ook de toekomst voor goed water in het gedrang komen. Daarom dan ook de raad van de Overheid om toch maar zuinig en voorzichtig met deze waardevolle materie om te gaan.
Hieronder laten we een lijst volgen met de plaatsen waar vroeger putten, bronnen en openbare pompen geweest zijn.
We verzoeken onze lezers om, wanneer zij nog andere plaatsen weten waar deze vroeger aanwezig waren, dit aan ondergetekende door te geven.

H.van Wersch.

mei 1994

LIJST VAN WATERPUTTEN EN -POMPEN IN SIMPELVELD.

1. Op de Huls, Kapelstraat.
2. Op Pöschkensheide, boerderij Engelen.
3. Molsberg, boerderij Jongen.
4. Oude Molen, Houben.
5. St.Nicolaasstraat, boerderij Crijns.
6. Stationstraat, aardappelhandel Gorissen.
7. Irmstraat, op het voormalige schoolplein.
8. Stampstraat, voormalige smidse Noteborn.
9. Stampstraat, tussen Apotheek en Spar.
10. Stampstraat, Bindels.
11. Stampstraat, Didden.
12. Steenstraat, huis architect.
13. Pleistraat.
14. Kloosterstraat, oude Brouwerij
15. Kloosterstraat, Boerderij Kreuels
16. Bocholtzerweg, Steenfabriek "Sim"
17. Schiffelderstraat, v.d.Heyden-Grond
18. Kloosterstraat, Huize Loreto.
19. Rode Put, aan het Kanthuis.
20. Rode Put, tegenover Kapel.
21. Het Kempke, schutterswei.
22. In de Gaas, Berger-van Wersch
23. Kloosterstraat, Drukkerij Coenen.
24. Vroenhofstraat, Spork-Vijgen.
25. T.o. Gemeentehuis, "Haambukkesch putske".

D'R KRISMAAN

Begin Augoes how hea 'm al 'ns geziê,
Geloat effe zienge ege bril nit miê.
Moeêt zoegaar nog mit vakantsie goa.
Zoog 'm in ee gekluurd blaedje stoa.
Mit grieze baat en op d'r knutsj
Wiese pels um eng knalroê mutsj.
Midde tusje Lego's en computerdinger.
Modern sjpielgod vuur moderne kinger !

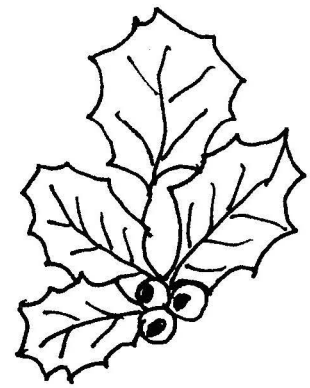

I September voong hea 'm in e moêdeblad.
How op vankantsie lekker veul zon gehad
En moêt noe mer gow noa de gesjefter goa,
Um dizze winter nit in de kou tse sjtoa !
Zieng ouw, werm kloemele woare nit mie "in"
Zoe get drage houw huujtserdaags genge zin.
't Woar tziet dat hea nui jès en antsug gool,
Went hea nit vuur ummer hingerblieve wool !

In Oktober loog dea miensj wèr in de bus.
Mit enge hoof electronica a gen vus.
Oane tjoener, recorder, c.d. en zoe miê,
Zow hea va ze leave noëts gelukkig ziê.
Zieng vrouw doong 't besjtimt nit uvverleave,
Went hea huur genge magnetron zow geave.
Zieng kinger blove vuur ummer sjwiege,
Went ze genge computer zowwe kriege !

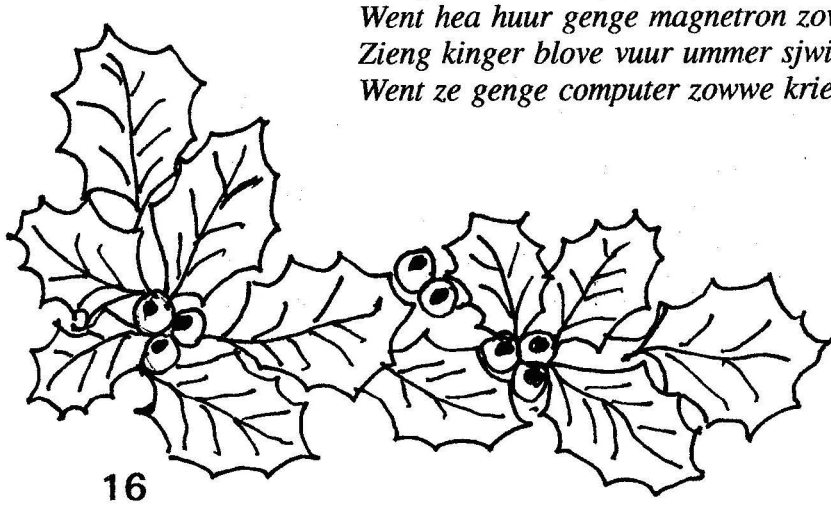

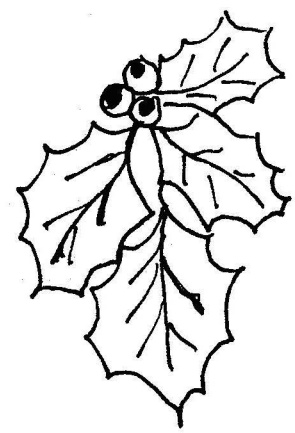

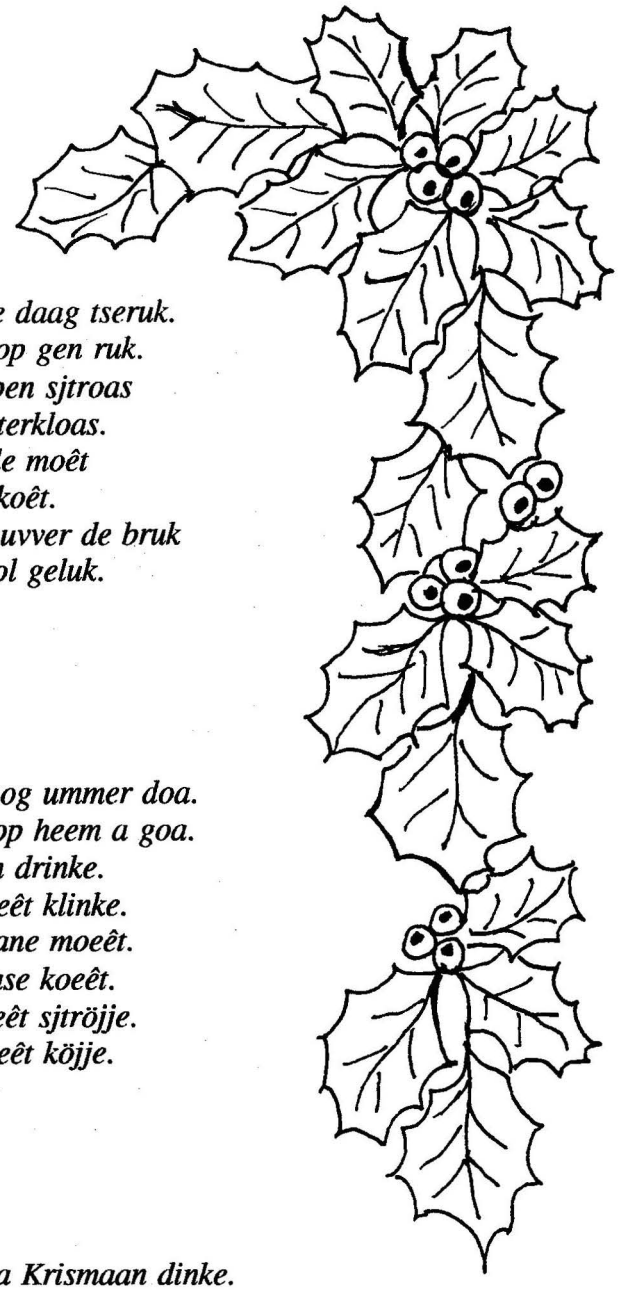

In November zoog hea 'm geddere daag tseruk.
Enge roê, wuste sjwoare, pungel op gen ruk.
Sjtoong in de blear, op TV en oppen sjtroas
Mit zienge Hillige broor, d'r Tsinterkloas.
Zie zate hem wat hea aal nog gèlle moêt
Vuur hea richtig fesliech fesviere koêt.
Hongsvoor, zefepolver; aal vloog uvver de bruk
Zié zowwe zörrege vuur e leave vol geluk.

Op 7 December woar dea maan nog ummer doa.
Zouw pas noa Tsweide Krisdaag op heem a goa.
Moeêt hèm aal liere uvver ease en drinke.
Wie hea mit die daag mit sekt moeêt klinke.
Wie hea hon, rieê en kalkoen broane moeêt.
Wie hea doabei 't betste gemus ease koeêt.
Wie hea 't gesjier op d'r dusj moeêt sjtröjje.
Wie hea deftig aan dat fesvoor koeêt köjje.

In de Naatsmès moeêt hea aan dea Krismaan dinke.
Dat kink, dóé in die krub, how koom get tse drinke.
How gee sjpieêlgod, werme jas, sekt of gebakke rieê.
Koeêt genge tjoener loestere of televisie zieê.
Doong geng reklaam of sjtoong in e blad.
Had 't sjpieêder noeêts erg breed gehad.
Mer goof d'r miensj enge oonbetzaalbare sjats:
Kans op vrede, geluk en leefde in gedder hats !!

Zieêlige Krismes 1994

EMATE

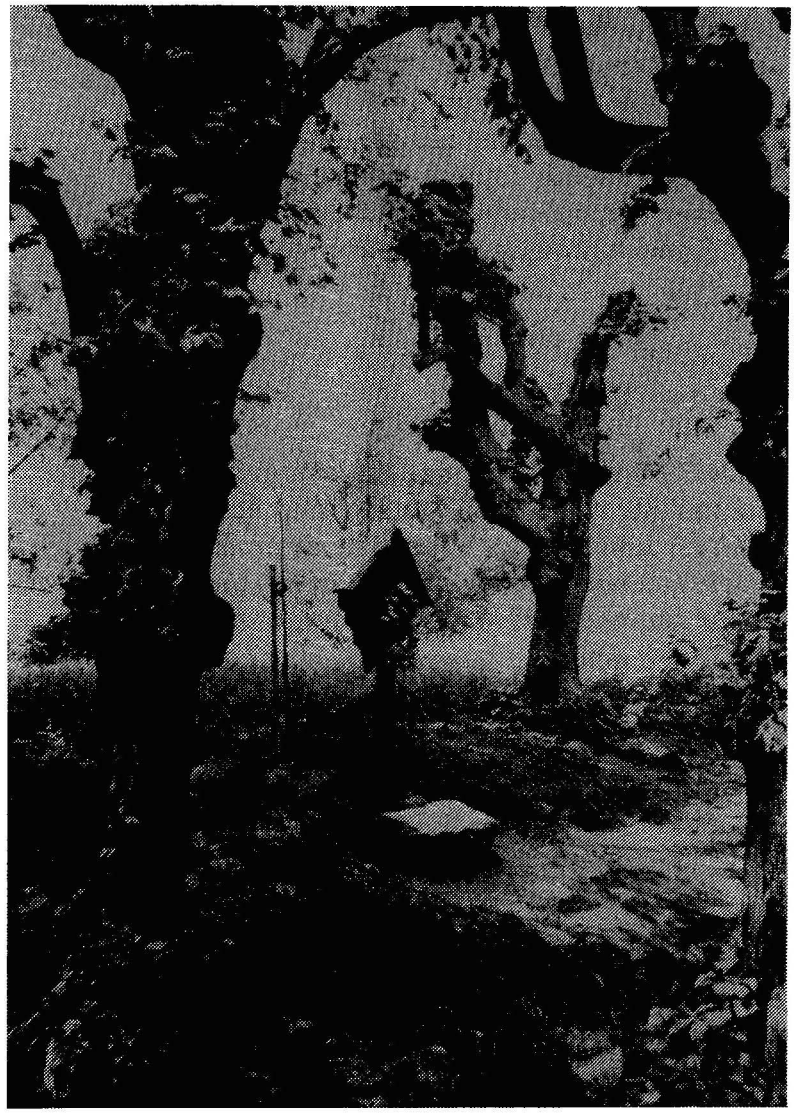

"A GEN ZIEëVE LING "

JUNI 1976

"A GEN ZIEëVE LING"

Ook al staan er al lang geen zeven linden meer, de naam is nog altijd een begrip voor iedere wandelaar. "A gen zieëve beum" wordt ook nog wel eens gebruikt om het wegkruis op de hoek van de Waalbroekerweg en de Rodeputserveldweg aan te duiden. Meer dan 150 jaar staat het al op die plek. Bij een inspectie in de afgelopen zomer door leden van de sectie Wegkruisen bleek dat een onderhoudsbeurt dringend gewenst was.

Het kruis staat in de schaduw van de vier linden die van de oorspronkelijke zeven overgebleven zijn.
In de schacht van het kruis staat de volgende tekst ingekerfd:

O MENSCH
GEDENK
ICH*LEBTE
LITTE -ND
STARB*FUR
DICH*DARUM
LEBE*LYDE
ND*STREYTE
FUHR*MICH

A N N O

1838
1978

Van de geschiedenis van het kruis is niet veel bekend. Het is volgens onze gegevens in 1838 door een zekere J.P.Vinders uit de Waalbroek met toestemming van de gemeente geplaatst.Hij zou zijn erfgenamen de opdracht gegeven hebben om 100 jaar later een bidtocht naar het kruis te maken en een feestversiering aan te brengen.
Het tweede jaartal op het kruis zou dan 1938 geweest kunnen zijn, als teken dat aan de opdracht voldaan was. Later is waarschijnlijk door wegsnijden van een stukje hout uit de 3 een 7 gemaakt. Zo lijkt het tenminste.
Of er oorspronkelijk inderdaad 1938 gestaan heeft, of de 3 in een 7 veranderd is, wie dit gedaan heeft en met welke reden, zal wel voor altijd een raadsel blijven.
Volgens andere bronnen zou het gemaakt zijn door een zekere Peter Vincken uit de Waalbroek. Deze vervaardigde in 1823 twee biechtstoelen voor de kerk van Bocholtz en zou ook dit kruis gemaakt hebben.
Hoe het ook zij, na 156 jaar blijft er alleen maar ruimte voor gissingen, de ware toedracht zal wel voor altijd verborgen blijven.
De ruimte bij het kruis werd vroeger wel gebruikt om er een rustaltaar op te richten bij processies.
In 1975 werd het kruis, "dat in een hopeloze toestand verkeerde", gerestaureerd door de heer F.X.G.Scheepers uit de Waalbroek. De gemeente maakte een betonnen voetstuk en nam de restauratiekosten voor haar rekening.
En nu, 20 jaar later verkeert het weer in een hopeloze toestand. Bij onze inspectietocht leek het alsof er alleen een nieuw schutbord en nieuwe dakbedekking nodig was. Maar de schade bleek veel groter!
Op 13 october j.l. werd het kruis door leden van de Sectie Wegkruisen van de fundering losgemaakt en meegenomen.
Toen het schutbord en het dak verwijderd waren bleek dat het hout totaal rot is.
De foto's op de volgende pagina's laten de toestand duidelijk zien. Van een eenvoudige opknapbeurt is dus geen sprake meer.
Gedurende de winter zal een nieuw kruis gemaakt worden, zodat het in het volgend voorjaar weer in vol ornaat op zijn plekje zal staan.

P.H.J.Janssen.
Sectie Wegkruisen.
Mochten er lezers zijn die beschikken over meer of betere informatie over de geschiedenis en de restauratie van het kruis dan verzoeken we hen vriendelijk contact met ons op te nemen.

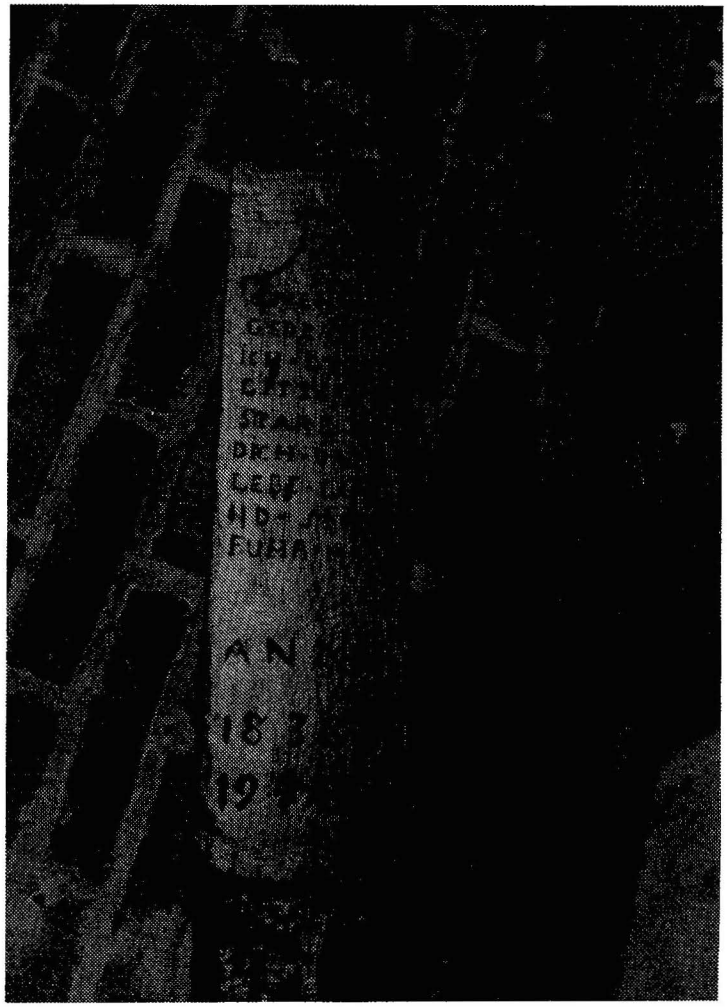

Links:
De ingekerfde tekst op de schacht van het kruis.

Onder:
De vergevorderde aantasting rond het centrum van het kruis.

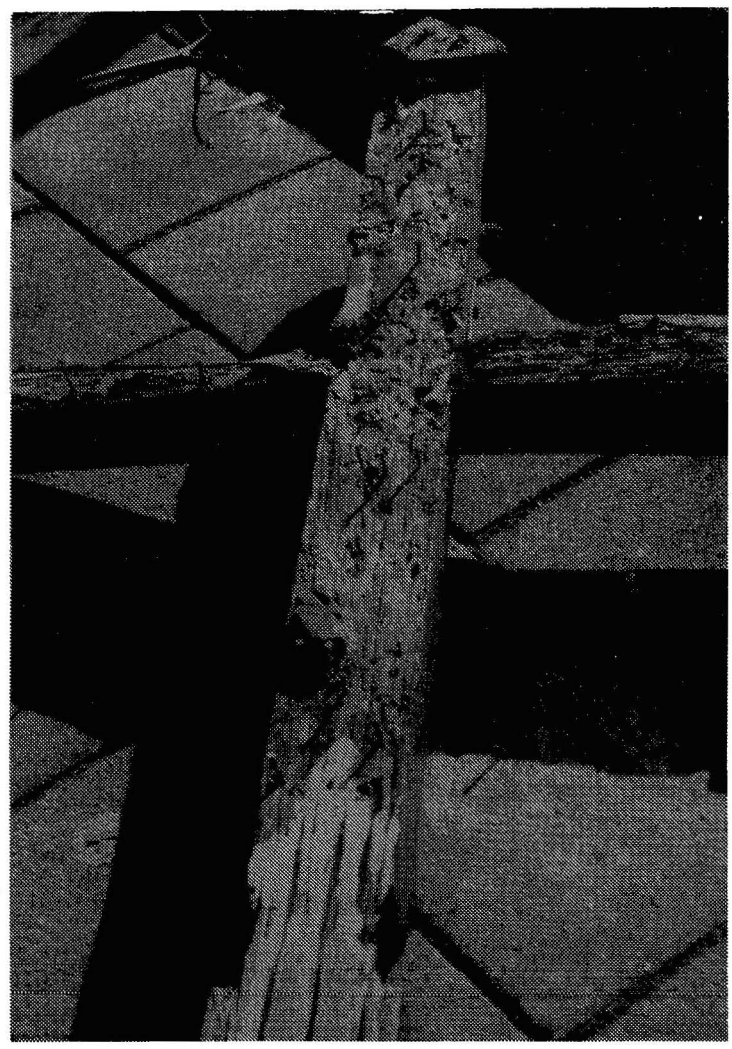

Boven:
Ook de voet van het kruis is sterk gerot.

Rechts:
De achterkant van het kruis is over de hele lengte onherstelbaar aangetast.

(Alle foto's van de auteur)

ZOEKPLAATJE.

De boerderij van de heer Houppermans op de Molsberg was afgebeeld op het zoekplaatje uit het Maart-nummer van "De Bongard". Er kwamen veel reacties binnen zodat het probleem snel opgelost was.
Deze keer hebben we een moeilijke opgave. Het landschap op de hiernaast afgedrukte foto is volgens onze gegevens opgenomen in de omgeving van Simpelveld in de zeventiger jaren. De fotograaf heeft echter verzuimd te vermelden vanaf welk standpunt de opname is gemaakt en welke weg er op de foto staat.
Onze vraag is nu: **van waaruit** werd deze foto gemaakt, en **welke weg** staat er op?
Een aardige klus om er tijdens de donkere dagen rond Kerstmis eens over te peinzen.
Mocht U het antwoord weten dan graag Uw reactie aan:

F.van der Smissen, Sougnezstraat 6, 6369 EJ Simpelveld. Tel.: 045 - 44 17 30.

REACTIES VAN LEZERS.

We zijn altijd blij als onze lezers reageren. Het maakt in wezen geen verschil uit of dit positieve of negatieve, mondelinge of schriftelijke reacties zijn. Het betekent dat ons tijdschrift kritisch gelezen wordt en daar wordt het per slot van rekening ook voor gemaakt, door ons voor u. Wederzijds contact is voor een goed product onontbeerlijk. Heeft u dus op- of aanmerkingen schroom dan niet en laat het ons weten.

Het is natuurlijk onvermijdelijk dat er bij het samenstellen van artikelen ook fouten gemaakt worden. Zo komt in het artikel **Vijftig jaar later** ("De Bongard" jrg. 6 nr. 2, juni 1994) de zin voor: "Diezelfde dag nog stak "Troop A" de Duitse grens over en drong om 16.15 uur Orsbach binnen. **Het was het tweede Amerikaanse onderdeel op Duits grondgebied."**
Door verschillende lezers werd ons attent gemaakt op het feit dat er reeds eerder Amerikanen op Duits gebied waren. De heer Hans Hermans uit Bocholtz schreef ons dat het eerste onderdeel reeds op 10 sept. 1944 vanuit Stolzemburg via de Sauer naar Gemünd trok, en op 12 sept. het tweede onderdeel vanuit Raeren (België) naar Roetgen (D.). Ook arriveerde op 13 sept. een onderdeel in Lichtenbusch.
Al deze gegevens zijn volkomen juist en hebben betrekking op onderdelen van het Amerikaanse VIIe Legerkorps dat opereerde beneden grofweg de lijn Epen-Bocholtz. (Zie ook het kaartje in "De Bongard", 1994, nr.3 pag.11).
De betrokken zin is fout en had moeten luiden:
"Het was het tweede onderdeel van het Amerikaanse XIXe Legerkorps op Duits grondgebied."

Onze dank aan de kritische lezers en excuses voor de gemaakte fout!
En, zoals al gezegd, uw reacties zijn welkom!

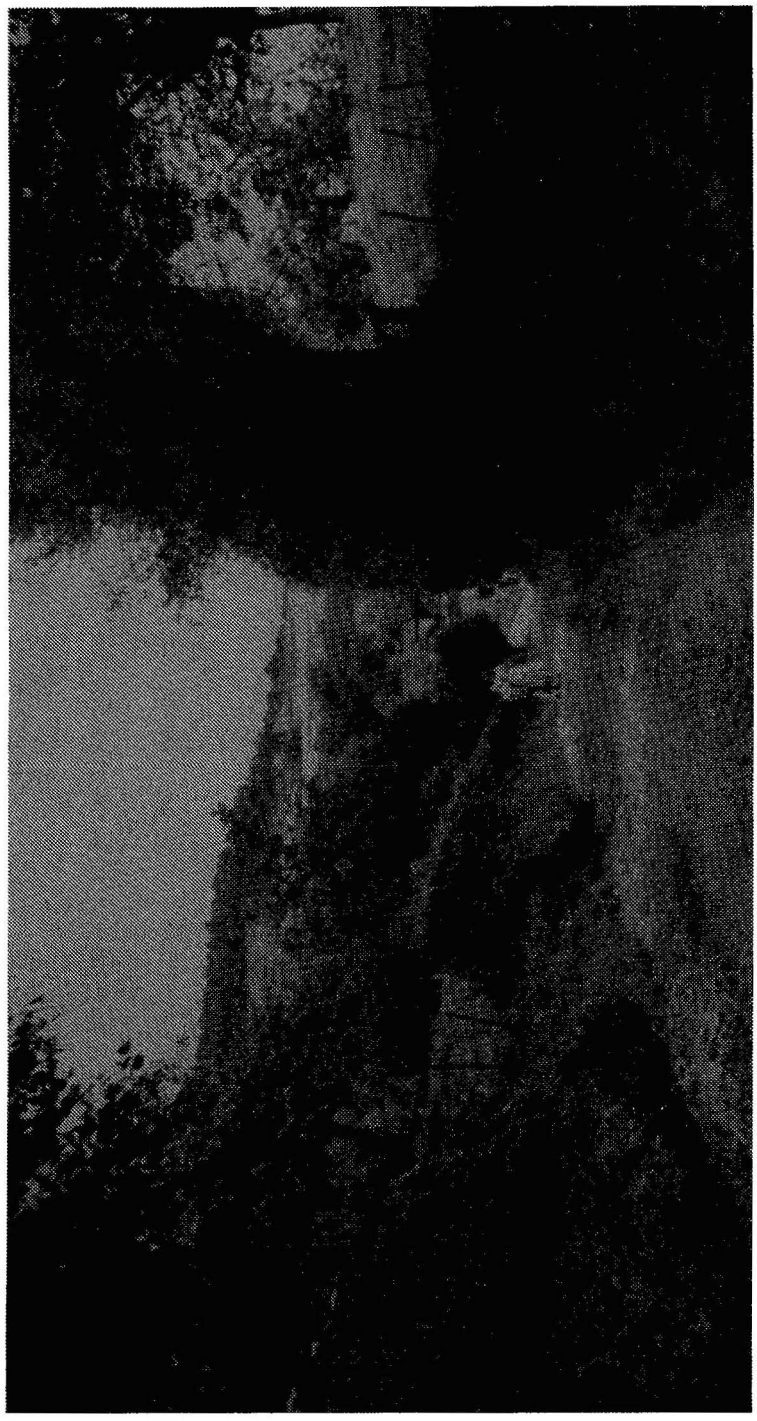

INHOUDSOPGAVE VAN DE JAARGANGEN 1 t/m 6

Jaargang	Nr	Pag.	Titel	Auteur(s)
1 1988	1	4	Ten geleide	
		5	Leden van "De Bongard"	M.van Wersch / H. van Wersch
		6	Korte impressie van onze eerste excursie.	E. Puts.
		9	De Bongard. (1)	H. Franssen.
		18	Wist U dat?	H. Beckers.
		20	De invloed van Rolduc op Simpelveld en Bocholtz.	J. Van de Werf.
	2	4	Carboonwandeling.	J. Nijsten.
		6	De Romeinse weg van Keulen naar Boulogne.	J. Van der Werf.
		9	De Bongard. (2)	H. Franssen.
		17	Forumavond.	
		22	Rectificatie.	
		22	Tips.	
	3	4	Van de redactie.	
		4	Tentoonstelling Villa Rustica.	C. van Gool.
		5	Paleografie.	
		6	Werkgroepen.	
		7	Mogen wij ons even voorstellen?	S. Boaron.
		8	Gevraagd / Gezocht.	
		9	Archeologie en de wet.	H. Thissen.
		12	Graften.	H. Baggen.
		16	Hoogtelijnen.	
		20	De weg van Boulogne-sur-Mer naar Keulen.	H. Bogman.
		22	Gevelsteen van de pastorie.	H. van Wersch.
		24	De slag bij Woeringen.	H. van Wersch.
		25	Forumavond.	
		30	Tip.	
	4	4	Van de redactie.	
		5	Kalkbranderijen.	H. Beckers.
		6	Cursus Paleografie.	M.J. Horbach.
		7	Mijnmuseum Rolduc.	H. Beckers.
		8	Gevraagd / Gezocht / Aangeboden.	
		10	135 Jaar Simpelveld en Spoorwegen.	H. Franssen.
		17	Bocholtz grensstation.	J. Delissen.
		20	Het belang van het Spoor woor Simpelveld.	H. van Wersch.
		23	Een lint in het landschap.	
2 1990	1	2	Ten geleide.	L. Kohl.
		4	Structuur van de Heemkundevereniging	L. Kohl.
		6	Verslag van de opgravingen van de Romeinse villa aan de Stampstraat.	Sectie Archeologie.
		12	't Leave.	Mabis.
		13	Mededelingen.	
		13	Oude foto's en ansichtkaarten.	H. van Wersch.

Jaargang	Nr.	Pag.	Titel	Auteur(s)
2 1990	2	2	Sic transit gloria mundi.	H. Van Wersch.
		3	Enkele aantekeningen over de verlichting in Simpelveld in de loop van de laatste honderd jaar.	H. van Wersch.
		8	Sectie Dialect	Sectie Dialect.
		9	De Moer.	Emate.
		13	Excursie naar Luik	C. van Gool.
	3	2	600 jaar Norbertijnen in Simpelveld.	M.J. Horbach.
		13	Familiestamboom in vogelvlucht.	Agricola (J. Schrijvers).
		15	De Heilige Remigius (436-533)	H. van Wersch.
		17	Programma Heemkundevereniging najaar 1990.	
	4	1	De Neolithische Vuursteenmijnen van Rijckholt.	J. Bonten.
		8	Keulen	Drs. P.B. van Luyn.
		13	De geschiedenis van de PTT in Simpelveld in de loop der jaren.	H. van Wersch.
		18	Ode aa Zumpelveld.	Mabis.
		19	Mededelingen.	
		20	Vrede	Emate.
3 1991	1	2	Heemkundige snippers uit het verleden.	H.van Wersch.
		4	De Capella Domestica van hoeve Overhuizen.	E. Herbergs.
		7	Wegkruis.	L. Wolters.
		8	Poasjgedanke.	Emate.
		10	Het klooster Damianeum. Oorsprong en ontstaan van de Congregatie.	J. Bonten.
		16	Mededelingen.	
	2		SPECIAAL NUMMER gewijd aan Joannes Wernerus **BRAND** (1791-1878)	H. van Wersch.
	3	2	Johann Theodor Laurent.	M.J. Horbach.
		10	De resultaten van de Enquète Periodiek.	P.H.J. Janssen.
		14	Het Bestuur van Heemkundevereniging "De Bongard" in zijn nieuwe samenstelling.	Mr. L. Kohl.
		17	Mededelingen.	
		17	Wegkruisen.	
	4	2	De Geschiedenis van het Doodsprentje.	B. Sluijsmans.
		23	W.E.A. Scheelen (1909-1968). Burgemeester van de gemeente Simpelveld 1958-1968.	Mr. L.J.M.L. Kohl.
		29	Onze Bronk, vroeger en nu.	H. van Wersch.
		33	Mededelingen	Mr. L. Kohl.
		34	't Kribge.	Mabis.

Jaargang	Nr.	Pag.	Titel	Auteur(s)
4 1992	1	7	Oorsprong en ontstaan van het klooster Damianeum.	J. Bonten.
		19	De geschiedenis van het doodsprentje.	H. van Wersch.
		21	Sectie Dialect. Tserukblik op 40 joar jetrouwd zieë.	T. en A. Schleck.
		22	Hoofdonderwijzer van Simpelveld geschorst.	W. van Mulken.
		30	Vrugjoar.	W. Strolenberg.
	2	5	De aanstelling van een vroedvrouw voor Simpelveld en Bocholtz.	W. van Mulken.
		15	Vakans.	Mabis.
		18	De Lustrumwandeling.	
		21	Wij gedenken...	
			In Memoriam Huub Bogman	L. Kohl
			Adieë Miep.	A. Schleck.
			In Memoriam Z.E.H. H. Vliexs.	M.J. Horbach.
		25	Mededelingen van het bestuur.	L. Kohl.
		27	Bang tsekonde!	W. Strolenberg.
		29	Kranten als bron.	H. Franssen.
	3	6	Oppe Bergsjge.	H. Franssen.
		11	Wegkruis voor Gülhelmus Lipperts.	L. Wolters.
		15	De vroegere verhouding tussen Simpelveld en Bocholtz en andere vragen.	H. Franssen.
		18	D'r Speurtocht.	A. Reuter-Kockelkoren.
		20	Sjoeël-dialect.	A. Schleck.
		23	Uvver plat gekald!!!	H. van Wersch.
		24	Mededelingen.	
	4	6	Een monument in Bocholtz?	E. Herbergs.
		11	De Meiers.	W.J. Meijers.
		16	De Kerstboom.	E. Herbergs.
		19	Het licht van de mijnwerker.	F. Hamers.
		27	Krismus.	Mabis.
5 1993	1	6	Zumpelvelder Kwatschkalender.	W. Strolenberg.
		7	" 't Plat op sjterve noa doeëd? "	B. Sluijsmans.
		25	Heilig Hart Kapel te Bosschenhuizen.	Mr. L.J.M.L. Kohl.
		33	Sjriefwies.	Sectie Dialect.
		36	Os Economie....! Anno 1993	W. Strolenberg.
	2	6	Zumpelvelder Kwatschkalender.	W. Strolenberg.
		7	Wanneer wordt Bocholtz voor het eerst vermeld?	H. Franssen.
		12	Het Koningszilver van Schutterij St. Sebastianus Bocholtz.	L. Wolters.
		18	De Bornhof te Bocholtz.	H. Franssen.
		20	Het Mariabeeld van Jozef Kaldenbach.	E. Herbergs.
		23	Mijn Moeders taal en mijn moedertaal.	H. Franssen.

Jaargang	Nr.	Pag.	Titel	Auteur(s)
5 1993	3	6	Zumpelvelder Kwatschkalender.	W. Strolenberg.
		7	Christiaan Joseph Otten. (1852-1926)	H. van Wersch.
		17	Excursie naar Battice.	Agricola.
		22	Der Koelpiet.	J. Wilhelmus-Jacobs.
		24	De Simpelveldse Marktdag.	H. van Wersch.
		27	Nieuws.	
	4	6	Zumpelvelder Kwatschkalender.	W. Strolenberg.
		7	Stamboom ener familie Lerschen uit Simpelveld en Voerendaal.	B. en W. van Loo-Harzon.
		31	" Kris-tsiet "	W. Strolenberg.
		33	De naamsverklaring van "D'r Meusjebend".	L. Wolters.
		34	Zoekplaatje.	
		36	Nieuws.	
6 1994	1	6	Oorsrong en stichting van het klooster Damianeum.	J. Bonten.
		22	l'Histoire se répète.	H. van Wersch.
		23	Zoekplaatje.	
	2	6	Mededeling van het bestuur.	L. Kohl.
		7	Van de dood tot het graf.	B. Sluijsmans.
		21	Vijtig jaar later....	P.H.J. Janssen.
		26	Zoekplaatje.	
	3	8	De organisatie van de 113th Cavalry Group "Red Horse" tijdens W.O.II.	P.H.J. Janssen.
		12	Dagelijks actierapport over de maand september van het 125th Cav. Recn. Squadron Mechz.	
		20	Een historische foto uit Simpelveld.	
		23	Vaste voet op Duitse bodem.	A.A.W. Lasoe.
		25	Mijn oorlogsherinneringen.	E. Herbergs.
	4	7	De watervoorziening van Simpelveld in de loop der eeuwen.	H. van Wersch
		16	D'r Krismaan	Emate
		18	A gen zieëve ling.	P.H.J. Janssen
		22	Zoekplaatje. Reacties van lezers.	
		24	Inhoudsopgave van de jaargangen 1 t/m 6	